

Mig er lovet et Quantum deraf til Forsøg, og jeg formoder, at vore mange rationelle Agerdyrkere i Sjælland og Fyen ville anstille Forsøg dermed. Iøvrigt er det jo fornemmelig iblandt vore Gartnere ved Drivverier bekendt, at Gjødning af Fjederkræ,* men især af Duer, er meget virksom.

Sindinggard, i September 1844*).

O m G i p s .

J „oconomische Neuigkeiten und Verhandlungen“ Nr. 87 for 1844, finder jeg Esterstaaende anført, og jeg tilføier, at Gips allerede meget længe har været anvendt i Tydskland ved Agerbruget. Saaledes omtales den udførligt af Germershausen i hans Skrift „der Hausvater“, Leipzig 1783, og den bekendte driftige Defonom F. Schmalz omtaler den som af ham anvendt og alt længe seet anvendt i sine „Erfahrungen im Gebiete der Landwirthschaft“, Leipzig 1814. Flere Nyere, saavelsom Thaer, omtale den ligeledes; men det sidste, jeg har læst herom, er det Stykke, som herneedenfor findes oversat, og som er skrevet af en vistnok meget kyndig og erfaren Landmand, der underskriver sig „en Lærling af Thaer“.

*) Dette og nogle følgende Stykkers Optagelse i Tidsskriftet er bleven forhalet længere end Udgiveren havde ønsket, hvad han beder de ærede Forfattere saavelsom Læserne at undskyldte.

„Allerede meget tidlig og i et langt Aaremaal udstrøede man Gips paa Sæden, men i Særdeleshed paa de Sædarter, som høre til Diadelphisterne (Linneés 17de Klasse — Bønner, Erter, Biffer, Klover o. fl.); ogsaa vi erkjende tilfulde den praktiske Nytte og de gode Følger, dette Foretagende har, kun med den Forstjæl, at disse Følger ikke altid ere useilbarlige, og ofte ganske udeblive.

At den atmosfæriske Indflydelse som oftest be-
gunstiger Virkningen af den paastrøede Gips, men ogsaa undertiden gjør denne kraftløs, er utvivlsomt, og det var kun ønskeligt at vide: hvorledes Gipsen virker paa Plante-Organismen? hvorom de Lærde endnu ere meget uenige, hvilket bevises af Dr. Hlubek's Besvarelse af de vigtigste Spørgsmaal for Agerbruget til Dplysning om Dr. Liebig's „organiske Chemie“ Side 59. Det kan ikke negtes, at vi allerede af gamle Erfaringer vide, at det ikke er ligegyldigt, hvilket Veirlig vi benytte til Gipsens Udstrøening. Vi skulle til dette Foretagende vælge den tidligste Morgenstund, medens Duggen endnu hviler stærkt paa Bladene, eller efter en liden mild Regn; men ogsaa kun da, naar vi ikke befrygte, at stærk Regn vil følge efter (en Betingelse, som ofte bliver uopfyldt). Kloverplanterne maae ved Udstrøeningen være saa fremmelige, at de med deres Blade skjule Jorden. Træffe vi det rigtige Tidspunkt, saa hæfter Gips-Støvet sig paa Bladens Overflade, hvilket er en Hoved-Betingelse for et heldigt Udfald.

Traf man imidlertid ikke det rette Tidspunkt til

Gipsens Udstrøening, og en stærk Regn strax efter nedskyllende Gips-Støvet, saa iagttog jeg allerede i mange Aar slet ingen gavnlige Følger, hverken paa Klover eller Erter. Paa Raps har jeg aldrig seet nogen Virkning af Gips, uagtet jeg i flere Aar har anstillet sammenlignende Forsøg.

Allerede tidligere formeente ældre Landmænd at Gipsens Virkning var mechanisk, saaledes at de med vaadgjort Støv overtrukne Blade længere holde Dug og Regn saa at sige bundne, og denne Jagttagelse troer jeg allerede ofte at have gjort, i Særdeleshed med Rødklover, ved hvilken, naar Solen allerede stod høit, endnu stedse vare Dugdraaber paa Bladene, mens de paa den ugipsede vare forsvundne. Dgsaa maatte denne mechaniske Indvirkning i og for sig være af stor Vigtighed for Diabelfhisternes Vært i tørre Foraar og Somre, der sætte disse saameget tilbage. Imidlertid har jeg iagttaget i Aaret 1841, da vi i det nordlige Tydskland havde en meget vaad Sommer og Høst, at Gipsen maa virke paa en anden eiendommelig Maade. Jeg lader nemlig aarlig, til sammenlignende Forsøg, Gipsen udstrøe saaledes paa Rødklover-Marken, at der bliver et lidet Stykke ubestruet, — og Arbejderne behøve ikke at sige mig, hvilket Stykke der er sprunget over. Naar Gipsen ikke ved Regn snart efter dens Udstrøening nedskylles af Bladene, og saaledes slet ingen Virkning udviser, saa har jeg under Kloverens Fremvært altid paa en Tomme nær kunnet kjende de ugipsede Steder paa de tyndere

Stængler og et mindre frodigt Udseende, samt en blegere Farve.

Tilfældigviis havde ogsaa i Aaret 1841 Gipsen ikke kunnet forslaae til Klovermarken, og Udstrøeren havde derfor ladet et større dybtliggende Sted i Midten af Marken være ubestøet, rundt om hvilket der stod betydelige Bredder af den gipsede Klover. Marken ligger temmelig høit, har maaskee 100 Procent Leer, ingen betydelig Humus og lidet Kalk. Foraaaret 1841 havde været saa tørt, at jeg betvivlede om Kloveren ogsaa med Held vilde vore frem, da den overalt stod meget lav og kummerlig; nogen Virkning af Gipsen var ikke at spore indtil efter St. Hansdag, da Regnen faldt uophørlig og Kloveren begyndte mægtig at vore. Første Slæt kunde imidlertid ikke fjøres hjem før 5—6 August.

Det ikke-gipsede Sted laae som sagt noget dybere end den øvrige Mark, og der var altsaa Grund til at troe, at Kloveren der i en saa tør Sommer maatte vore bedre, især da den gjerne ynder en nogenlunde fugtig Jordbund. Alligevel blev denne ugipsede Klover ualmindelig og paafaldende tilbage, lav og med matgrønne, i det Gule spillende Stængler og Blade.

Da der nu til St. Hansdag ikke var den ringeste Virkning at spore af Gipsen, saa maa det dog være meget tvivlsomt, om det Gipsstøv, som i Begyndelsen af Mai blev strøet paa Planterne, skulde, naar det havde en mechanisk Indvirkning paa disse, og i Særdeleshed Evne til at fængsle Dug og Fugtighed, ikke

yttre sig før efter St. Hansdag og da bevirke denne fortræffelige Høst i August.

Maaskee havde altsaa dog Gipsen, som Pogge fra Ziersdorff i sin Tid paastod ved Forsamlingen i Dobberan, endogsaa ved den liden Qvantitet Gipsstøv, som udstroedes, selv yttret en Indvirkning paa Jordsmonnet.

Da som bekendt den brændte Gips, udrørt med Vand, forhærder sig til en i Vand uopløselig Masse, saa maatte det heraf kunne forklares, at saaledes ogsaa Gipsstøvet bliver ved megen Regn uopløseligt i Jorden, og ikke kan vise Virkning. Derimod, naar det ligger i længere Tid paa Planterne og Bladene, opløses det mere successivt ved Dug og lidt Regn, taber derimod sin Tilbøielighed til at forhærdes, og kan altsaa vedblivende yttre sin kemiske Indvirkning paa Plante-Organismen og Jordsmonnet.

Kun sammenlignende Forsøg kunne udfinde Gipsens Virkning paa Plante-Organismen og paa Jordsmonnet. Jeg vil fortsætte disse for at komme til Kundskab om, hvorledes Gipsen virker, og opfordrer tænkende Landmænd til lignende Forsøg."

Emil André's Anmærkning hertil lyder saaledes: „At Gipsen under gunstige Forhold virker godt, det vide vi; ligeledes at det er dens ene Bestanddeel, Svovlet, som frembringer Virkningen; thi vi kunne ved fortyndet Svovlsyre udrette det samme for Planterne som med Gips, men hvorledes Gipsen virker? dette